Ara Pirineus 18/12/20

Alt Pirineu: 77 municipis, 77 polítiques culturals

Hi ha la sensació que la cultura del país corre com un ànec decapitat

GERARD CUNILL *Historiador*

L'autonomia municipal i les competències atorguen la potestat als municipis de poder dissenyar les seves polítiques culturals sense gaires restriccions, mentre no siguin competències autonòmiques, ni estatals. Fins i tot tenen un paper en la gestió del patrimoni cultural local. Una vegada més, aquí, els consells comarcals, ens previstos per la cooperació i coordinació, no se'ls ha dotat per fer aquesta funció en el camp cultural.

Són 77 els municipis pirinencs, cada un amb la seva política cultural i una important manca de cohesió. Hi ha temes respecte a això que sorgeixen contínuament: la sobreprogramació cultural a l'estiu, la concentració d'una mateixa oferta, que implica una competència per obtenir públics en comptes d'optar per a diversificar-los. Precisament en aquesta falta de cooperació és on es veuen plasmades una per una totes les nostres debilitats: pressupostos petits, estructures precàries i, per tant, escassos equips de treball, també, a vegades, escassament formats i professionalitzats.

Tanmateix, l'atomització cultural en municipis, en entitats, en equipaments públics o en festivals, sense cap coordinació ni cooperació, debilita tot el teixit cultural, que malda per sobreviure, i s'accentua encara més en temps de crisi com aquests. Així doncs, dividim sobre el que està dividit i això aprofundeix encara més aquella debilitat estructural que ja vaig comentar en una altra ocasió. L'estructura cultural del país és rica però débil, així en general. Al Pirineu això encara s'accentua més, com ja he comentat en anteriors articles.

No insistiré gaire més en tot això, perquè ja ho he parlat a bastament. Volia parlar més aviat de la direcció cap a on va la cultura, sobre les línies mestres que ens guien. Hi ha la sensació que la cultura del país corre com un ànec decapitat. La cultura molts cops cau a les mans dels gestors polítics com una patata calenta. Al món local es basa tot en acció cultural, bàsicament, i amb unes línies i unes polítiques força difuses o inexistents. Podem parlar de 77 polítiques municipals, però potser seria més apropiat parlar, en molts casos, d'una absència de polítiques, o d'una política amb una idea centrada en l'activitat cultural desenfrenada, sense planificació ni coordinació, enfocada a un públic turístico-festiu. La gran majoria de municipis fan una programació cultural en gran part de festa major: essencialment musical, on hi ha cabuda una mica

per a les arts escèniques i alguna mostra de cultura popular. És una cultura bàsicament centrada en l'entreteniment de l'estiuejant.

Tanmateix, es manegen grans sumes pressupostàries però tenen un impacte molt limitat en el temps (bàsicament l'estiu o la festa major) i en la societat, ja que toquen segments molt concrets (estiuejants), i deixen a molta població fora. És una cultura, doncs, poc inclusiva, allunyada del ciutadà que resideix permanentment al territori i que deixa de banda d'altres col·lectius: dones, joves, infants, immigrants, persones en risc d'exclusió social, persones amb malalties mentals, etc.

També hi ha una manca evident de suport a la recerca, i en general, als creadors. És doncs, una política cultural conservadora on en poques ocasions es veu, també, alguna aposta que comporti un cert risc. I és que, davant del panorama, propostes culturals arriscades i innovadores són difícils de dur a bon port.

Lluny de tota aquesta cultura festiva estival hi trobem els equipaments, museus, arxius i biblioteques, les associacions i petits festivals, que resisteixen, amb pressupostos i equips molt reduïts, i per tant, d'escassa capacitat de gestió, que miren d'apropar la cultura a tots els ciutadans, amb uns mitjans precaris. Tanmateix, per tot això, l'efecte a vegades és molt limitat, malgrat la seva persistència, la diversificació cultural i l'aportació positiva que fan a la societat.

Crec que cal una aliança entre l'administració pública i actors culturals locals i els ciutadans, que sigui capaç de traçar un pla de cultura i unes estratègiques, que siguin capaces d'apropar la cultura al ciutadà i que no es deixin ningú enrere. De fer una cultura més forta i d'adquirir més capacitat de gestió per donar un servei més òptim i per muscular l'estructura cultural. Això també ha de beneficiar de retruc el mateix turisme, qui per aquestes accions hauria de rebre una oferta més variada i amb un servei i una qualitat superiors.